

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

Round, D. A., Rausch, T. S.: **Triage** (Osztályozás)

C. V. Mosby Company, St. Louis, 1981. 255 oldal

Az osztályozásról szóló könyv 1981-ben jelent meg, témája területén összefoglaló jellegű. Egyaránt hasznos ismereteket tartalmaz orvos és vezető középkegerek részére is.

Felosztása: az 1. fejezet az osztályozás koncepciójával foglalkozik, majd a következő fejezet az osztályozásban való jártassággal. A 3. részben az osztályozási rendszerek kialakulását, kifejlesztését írják le a szerzők, majd a 4.-ben a kórházi ellátás előtti és katasztrófa osztályozást tárgyalják.

1. fejezet. A bevezetésben a szerzők az osztályozás történetének kialakulásának egyes lépéseit írják le, itt érintve a világháborúk során kialakult katonai osztályozást, sérülésselátást is. Már itt is, valamint a később tárgyalt baleseti sebészeti osztályon történő osztályozás leírásánál is feltűnő az új koncepció: az osztályozást, különféle sémák segítségével jól, speciálisan kiképzett ápolónők, orvostanhallgatók, mentőtisztek és egyéb középkegerek végezhetik, és sok helyen már végzik is megfelelő orvosi ellenőrzés mellett. (Jelenlegi felfogásunk szerint az osztályozás orvosi feladat, mégpedig a legnagyobb tapasztalatú sebész teendője. — Szerk.) Az osztályozás szempontjai több oldalról közelíthetők meg, így a korai betegellátás vagy sürgősségi meghatározás oldaláról. Az osztályozás céljához és tartalmához tartozik a sérült állapotának korai felbecsülése, rövid összefoglaló felmérés készítése, a sürgősség meghatározása, dokumentációja, a diagnózishoz szükséges vizsgálatok elkezdése, és esetleg a terápia elkezdése is. A továbbiakban leírják a sürgősségi kategóriákat; a 2, 3 és 5 kategóriájú rendszereket. Az osztályozásnál a döntés meghozatala a legfontosabb lépés. A legtökeletesebb természetesen a számítógéppel való osztályozás lenne, de enélkül is az alábbiak szerint lehet meghozni a döntést: megfigyelés és feltételezés, ezeknek feljegyzése, a megfelelő formula kikeresése, ennek használatával a tudományos vizsgálatokkal bizonyítani a feltételezést. Jól alkalmazható a kettős gondolkodási folyamat, mely az igen—nem formula szerint működik.

A 2. fejezet az osztályozás folyamatával, ebben való kellő járatossággal foglalkozik. A SOAP rendszer (S: szubjektív, O: objektív megfigyelés, A: klinikai benyomás vagy diagnózis, P: terv a gyógyításra) kiválóan alkalmas a fenti kautélákra. Az 1., a szubjektív felbecsülés, melynek igen sok eleme van az anamnézistól az időfaktoron, előforduláson, intenzitáson át a társuló jelek megfigyeléséig. Az objektív megítélésnél a teljes, totális vizsgálat után az életjelenségek rögzítése és lokális vizsgálatok szerepelhetnek. Igen fontos a dokumentáció elkészítése is. A sürgősségi fokozatokat mindezek után sürgősségi szisztémák szerint lehet eldönteni.

A 3. fejezetben az osztályozási rendszerekről van szó. Leírják a szerzők az osztályozási pont legjobb elhelyezését, a kórház, ill. a baleseti sebészeti osztállyal való kapcsolat szempontjából is. Részletezik a megfelelő felszereltségi kívánalmakat is.

Kiemelik az osztályozók képzésének fontosságát, feladataikat, jogait és kötelességeiket, valamint ha nem az orvos osztályozó, az ellenőrzés rendszerét. Ugyanitt olvashatunk a telefonon át történő osztályozás buktatóiról, ill. szükségességéről. Majd következnek az osztályozásban segítséget nyújtó algoritmusok ismertetései. Ezek olyan logikai programok, melyek diagramra vetíthetők és lépésről lépésre segítik az osztályozást. Különbé programok léteznek külön gyermekek, sérült felnőttek, beteg felnőttek osztályozására. Rendkívül sok esetet találunk példaként felhozva, majd minden szakma területéről. Ha a sérültáramlás megengedi, különféle kezdeti vizsgálatok végezhetőek az osztályozóhelyen (labor, röntgen, EKG stb.).

A 4. fejezetben a kórházon kívüli osztályozásról van szó. Különbé esetek tanulságai és különféle szempontok szerint tárgyalják a szerzők a terepen való osztályozást. Itt nagy szerepet kap a központi diszpécser, aki eldönti az első helyszíni adatok visszajelentéséből, hogy milyen erősítést kell küldeni, milyen szintű osztályozást kell folytatni, hova küldhetőek a betegek. Részletes elemzést olvashatunk a különböző színű és ábrájú osztályozólapokról, a lehetséges elsősegély mérvéről. Az ideális el-látás kétlépcsős lenne, egy orvos vagy orvoscsoport a helyszínen, míg egy orvos-csoport a kórházban dolgozna. Itt is különféle sémák segítik az osztályozást, a ki-üritést elsődlegességének, másodlagos-, vagy harmadlagosságának eldöntését. A szállít-ás legeredményesebb formája a légi, és ezen belül a helikopteres szállítás. Végezetül leírják a szerzők a befogadó kórházakban teendő intézkedéseket és ajánlják előre készített elsősegélynyújtó csomagok tárolását.

Ref.: dr. Téglásy László o. orgy.

Galgóczy József: Gombás bőrbetegségek

Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1982. 235 oldal, 185 ábra, Ára: 189 Ft.

A gombás megbetegedések világszerte előretörőben vannak. Így a csapatorvosi kezelésben lévő bőrbetegségek, amelyek a beteganyagnak mintegy jó harmadát képezik, tekintélyes részben gombás kóreredetűek.

Egyes börgombásodások ma már az egész civilizált világban *népbetegségnek* tekinthetők, amelynek okát elsősorban az urbanizáció és a modern élet teremtette körülmények (zsúfolt fürdők, zuhanyozók, műanyag viselet, zárt kollektívák stb.) között kell keresnünk. Az egyre növekedő turizmus hazánkban eddig ismeretlen gombásodások veszélyével jár.

Fontos tehát, hogy a gyógyító orvos — a korábbi gyakorlattól eltérően — igye-kezzék a gombás bőrbetegségeket *megelőzni*; a jellemző klinikai tünetek ismeretében már a kezdet kezdetén gondoljon a gombás fertőzések lehetőségére; belső szervei megbetegedések esetén az immundepressziós gyógyszerek bevezetésekor a gombás betegségek favorisatiójának lehetőségét tartsa szem előtt.

A két részre és több fejezetre tagolt mű felöleli a világon előforduló valamennyi gombás betegséget. Részletesen azonban csak azokat tárgyalja, amelyek hazánkban is gyakoriak, illetve *népbetegség* jellegűek. Ennek megfelelően találkozik az olvasó a sarjadzó gombás elváltozásokkal, hiszen ezek előretörését napjainkban lépten-nyomon tapasztaljuk. Ennek egyik oka az említett modern gyógyszeres kezelés káros mellékhatásaiban is rejlik. Részletesen foglalkozik a könyv a dermatophytosisokkal, hiszen ezek igen gyakoriak a lakosság és a sorállomány körében. A különböző penész-gombák által okozott, illetve a tórpusi betegségek is megfelelő arányban bemutatásra

kerülnek, mert a növekvő külkereskedelmünk, idegenforgalmunk ezen betegségek előfordulását egyre inkább valószínűsítik.

A munka az első kórképtől az utolsóig egységesen és világosan taglalt. A tömör fogalmazás nem válik az érthetőség rovására. Valamennyi fejezet a betegség definíciójával kezdődik, amit annak járványtana, esetleges megelőzésének lehetőségei, klinikai tünetei, laboratóriumi vizsgálati módszerei, immunológiája, kórbonctana és kórszövegtana, röntgendiagnosztikája, prognózisa és kezelése követ. A negyedszázados mykológiai tapasztalatokon nyugvó anyag a korszerű gyógyító-megelőző szemléletet harmonikusan olvasztja össze a modern mikrobiológiával. Ennek megfelelően a nemzetközileg leginkább elfogadott nevezéktant alkalmazza, valamint ötvözi a hagyományos, de jól bevált therápiás eljárásokat a legkorszerűbb gyógyszerek és kezelések leírásával. A 185 — műmellékletként csatolt — ábraanyag szemléletesen támasztja alá a mondanivalót.

Mindezek alapján mind a honvédorvosok, mind a gyakorló orvosok, nem különben a közegészségügyben, járványügyben tevékenykedők, laboratóriumi szakemberek érdeklődésére is számot tarthat a csinos kiállítású könyv.

Ref.: dr. Pastinszky István ny. o. ezds.

Főszerkesztő: Dr. Horváth István orvos ezredes
Szerkesztőségi titkár: Dr. Giacinto Miklós orvos ezredes

Szerkesztő bizottsági tagok:

Dr. Benkő György gyógyszerész alezredes

Dr. Bernát Iván ny. orvos ezredes

Dr. Birkás János orvos alezredes

Dr. Bíró György orvos ezredes

Dr. Hajdú Béla orvos ezredes

Dr. Hideg János orvos ezredes

Dr. Kurucz Tibor gyógyszerész alezredes

Dr. Manninger Jenő orvos vezérőrnagy

Dr. Tabák Péter orvos alezredes

Dr. Takáts László ny. orvos ezredes

Szerkesztőség:

Budapest XIII., Róbert Károly körút 44. MN. Központi Kórháza. Telefon: 401-144.

Postacím: 1553 Budapest, Pf. 1.

Kéziratok a szerkesztő bizottság titkárának küldendők (Dr. Giacinto Miklós orvos ezredes), a szerkesztőség címén.

Kiadja a Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó, Budapest VIII., Kerepesi út 29/A. Postacím: 1553 Budapest, Pf. 31.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest V., József nádor tér 1. Telefon: 180-850. Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára.

Előfizetési díj: 1 évre 108,- Ft.

Lapengedély száma: 9031948. T. M.

Megjelenik negyedévenként.

Egyes szám ára: 27,- Ft.

Index: 25376 HU ISSN 0133-879. X.

83.2708/2-02 — Zrínyi Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató